

Árak jövőre

A kormány a szakszervezeteknek átadott ár-bér tervezete, illetve a parlamentnek beterjesztett költségvetési javaslata alapján lehetőséget lát arra, hogy az inflációs ütem jelentősen csökkenjen, és az árviszonyok kiszámíthatóbbak legyenek.

E szerint éves szinten a termelői árak növekedése 15-16 százalékos, a fogyasztói áremelkedés 20-21 százalékos lehet. Ezzel az áremelkedés üteme a termelői és a fogyasztói szférában 7-9 százalékkal mérsékelhető.

A hatósági árak közvetlen fogyasztói árszint növelő hatása mindebből 5,5 százalékos tesz ki, ezen belül csak az energiaárak emelése önmagában 2 százalékkal növeli az árszintet.

Vélhetően a gazdasági teljesítmény növekedése és az árfolyam-politika hatására főleg az iparcikkeknek és a szolgáltatásoknak érvényesülhet a piaci ármérséklő szerepe, míg a mezőgazdasági árak és az élelmiszerárak növekedése a világgazdasági konjunktúra hatására vélhetően nagyobb lesz.

Termék, szolgáltatás	Áremelés ideje	százaléka
Postai szolgáltatások	január	18-20
Távbeszélő szolgáltatások	január	25-35
TV előfizetés	január	15
Vasúti személyszállítás	január	16-18
Vasúti belföldi fuvarozás	január	30
Távolsági autóbusz-közlekedés	január	20-22
Ivóvíz és csatornaszolgáltatás	január	20-25
Villamosenergia és földgáz	március	25-30
Gyógyszerek	I. negyedév	20-25
Egyes hatósági eljárási díjak	I. negyedév	8-10md.Ft

Sztrájkkörkép

Novemberi számunkban hírt adtunk arról a sztrájkhullámról, amely az utóbbi hónapok szakszervezeti és gazdasági történéseit meghatározta. Nos, azóta gyakorlatilag a villamosenergia-ipariak – ezen belül az atomerőműves tagszervezetünk – megegyeztek, a kormány engedni kényszerült. Tüntetés nélkül érték el eredményt a rendőrségi dolgozók.

A közalkalmazottak jelentős részét tömörítő szervezetek az Érdekegyeztető tanácsban és a Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsában nem tudtak eredményt elérni, így december 15-ére sztrájkot hirdettek.

Sztrájkot hirdettek január elsejére a vasutasok is. Itt a munkáltató 19,5 százalékos javaslatával szemben 23,5 százalékos kérést kérnek a szakszervezetek, köztük a VDSZSZ.

Az megállapodásoktól függően a postások még ebben a hónapban, a MOL Rt. munkavállalói pedig a jövő év elején sztrájkba léphetnek. -/-

LIGA - különvélemény

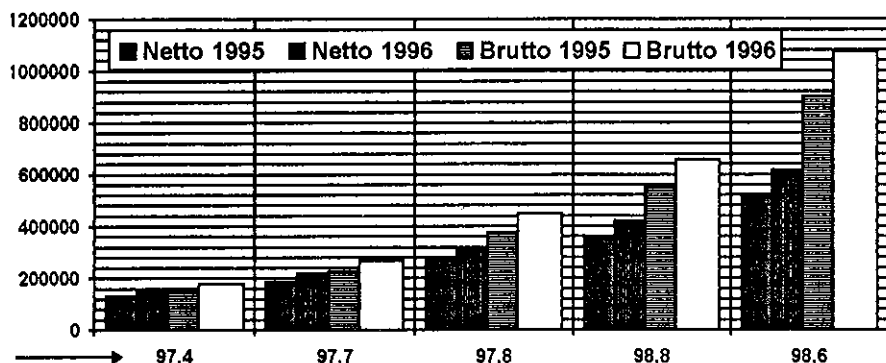
Információink szerint a LIGA Szakszervezetek tárgyalócsoportja a választmányi felhatalmazás birtokában abban az esetben nem emel vétőt az ár-bér megállapodás ellen, ha sikerül megállapodást kötni arról, hogy a közalkalmazotti béremelésen belül kiemelten legyen kezelve a pedagógus és az egészségügyi dolgozók bére. Ugyanis nem fogadható el számunkra az a megoldás, hogy a közalkalmazotti béremelések jelentős részét a létszámleépítésből felszabaduló összegekből fedezzék.

Azért is harcol a tárgyalódelegáció, hogy megállapodás történjen a minimálberek megfelelő szintű emeléséről, különös tekintettel arra, hogy az Országgyűlés határozatával megszüntette a 0 kulcsos adósávot az 1996. évi adórendszerben.

Mindezt – és ez a legfontosabb pont – garanciákat kell kapnunk annak a helyzetnek a kezelésére, ha nem a megállapodásnak megfelelően alakul az infláció. A LIGA tárgyalócsoportjának tagjai külön kiemelték azt is, hogy szükséges automatizmust kidolgozni a reálberek megfelelő szinten tartására is. -k-

Reálkeresetvesztés adózási sávonként

Táblázatunk vízszintes, alsó sorában százalékban adjuk meg a reálkeresetvesztés mértékét a kormány maximum 2 százalékos javaslata alapján az adótábla öt sávjában. A függőleges oszlop forintban értendő, természetesen éves keresetről van szó.

Privatizáció = létszámleépítés?

A Német Szövetségi kormány támogatja a magyar kormányt a gazdaság átalakításában. A közeljövőben ezeknek a kapcsolatoknak – a privatizációhoz kapcsolódóan – szociális jellege is lehet, ugyanis a magyar kormányfő megbízást adott német kormány parlamenti államtitkárának, hogy dolgozzon ki olyan tervet, amely a privatizációval kapcsolatos létszámleépítésekre hatékony választ ad. Maga a terv – melynek kidolgozásába bevonták a magyar szakszervezeteket és munkaügyi szerveket is – többszintű. Középpontjában azoknak a Foglalkoztatási Társaságoknak létrehozása áll, amelyek Magyarországon eddig nem tudtak gyökeret verni, de a volt NDK gazdaságának átalakítása során Németországban zömmel pozitív szerepet játszottak a munkanélküliség kezelésében.

Választási lehetőség

Szakszervezeti szempontból csak üdvözölni lehet azt a szándékot, amely megjelenik a Treuhand Osteuropa Beratungsgesellschaft mbH. által készített tanulmányban, mert az arra tesz kísérletet, hogy mérsekkelje a privatizáció káros szociális mellékhatásait, valamint kezelje a hazai munkanélküliség strukturális okait. Valóban, a Foglalkoztatási Társaságok újjászervezésénél a munkavállalók jogi helyzete nem romolhat, az az időtartam nem rövidülhet, ami alatt szociális kifizetésekre jogosult egy munkavállaló. A munkavállalók védelme érdekében, továbbá a felmondási időre és a végkielégítésre vonatkozó javaslatok során lehetővé kell tenni, hogy a munkavállalónak választási lehetősége legyen a Foglalkoztatási Társaságba való belépés vagy a járandóságok felvétele között, így el kell érni, hogy a Foglalkoztatási Társaságok vonzóbbak legyenek számukra, mint az elbocsátáskori felmondási idő és a végkielégítés.

Hazai példák

Támogatni lehet azt a gondolatot, miszerint a Foglalkoztatási Társaságokba – egy kvóta alapján – be kell vonni a hosszú távú munkanélkülie-

ket is, mivel a munkanélküliség csak kis részben adódik a privatizációs hatásokból, viszont tapasztalataink szerint a hosszú távú munkanélküliek reorganizációs programjai igencsak nehezen haladnak Magyarországon.

Sajnos azt kellett látnunk az utóbbi néhány évben, hogy a privatizáció során Magyarországon a foglalkoztatási szempontok sohasem voltak döntőek, ezért garanciákat kell kidolgozni és főleg érvényesíteni a foglalkoztatási szempontok messze menő figyelembevételével, és ebben nagy szerepe lehet a Foglalkoztatási Társaságoknak is.

Mindezek mellett az eddig működő két foglalkoztatási társaság (Diósgyőr, Ózd) negatív tapasztalataiból okulva olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek bizonyos törvényi szabályozókhoz kötik a Foglalkoztatási Társaságok munkavállalóinak foglalkoztatását, annak érdekében, hogy a régió munkaerőpiacát ne tegyék tönkre. (Például bizonyos kvóta fölött hasonló szabályozók, mint a munkanélküliek kedvezményes foglalkoztatásánál, stb.)

Mindez azt mutatja, hogy csak egy olyan terv működőképes és támogandó Magyarországon, amely majdnem valamennyi felmerült problémára választ ad, illetve figyelembe vesz minden kedvezőtlen hatást. (Például megvizsgálandó annak a lehetősége, vajon lehetne-e esetleg vállalatokhoz kötni a cél-orientált Foglalkoztatási Társaságokat, ahol a vállalat mint holdig eszközöket kapna a társaságok működéséhez, esetleg megpályáztatni a Foglalkoztatási Társaságok menedzselését – hiszen így piacibb szemlélet keretei közé helyeznénk e szervezeteket, ami a jövőre nézve előnyt jelentene, ugyanakkor nem fordulhatna elő, hogy a szervezetben foglalkoztatott munkavállalókat ugyanaz a vállalat „kölcsonózná ki”, amelyik elbocsátotta őket – jóval kedvezményesebben, ugyanakkor a jövőre nézve a továbblépésre alkalmatlan módon.)

Ezekből a gondolatokból is látszik, hogy sok problémát kell megoldani e társaságok megszervezésénél, de a jövőre nézve talán segítséget adhatnak a hazai munkavállalói gondok egy részének megoldásában.

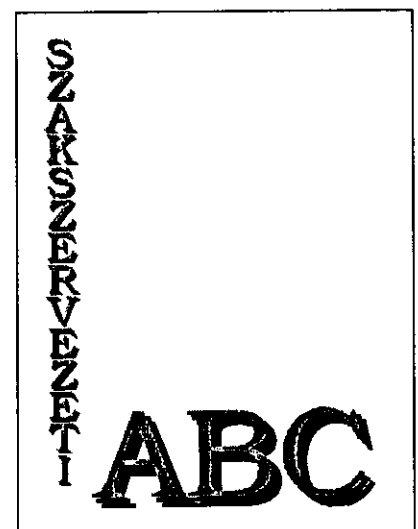
Kozák László

Új kiadványok a szakszervezeti jogok érvényesüléséért

December elején jelent meg a LIGA AKADÉMIA kiadásában Dr. Varga László A munkavédelmi képviselet c. munkája. A kiadványból megtudhatjuk, hogy bár a munkahelyi balesetek összességükben csökkennek, ez csupán a foglalkoztatás csökkenéséből adódik. Már csak ezért is ajánljuk a szakszervezeti tisztségviselők illetve a munkavédelmi képviselők figyelmébe ezt a kiadványt.

December közepén jelenik meg Hubert Cambier Szakszervezeti ABC-jének magyar kiegészítésekkel bővített változata. Előreláthatólag január elején postázzuk tagszervezetünknek.

Ár-bér variáció

Mégis megegyezni?

A LIGA szövetségeinek és szervezeteinek november 24-iki tanácskozása az ár-bér megállapodásról alaposan különbözött a hasonló rendezvényektől, beleértve a választmányokat is. A kemény szembenállás helyett, mintha a józan ész, és a kompromisszumkésztség kerekedett volna felül. Hogy ez jó-e, vagy sem, azt nem tisztem eldönteni. Mindenesetre biztos, hogy az Érdekegyeztető Tanácsban zajló országos ügyekről ennyire részletesen és átgondoltan még nem esett szó.

A tanácskozást Enzsöl Róbert, a LIGA elnökségének tagja vezette, aki először is beszámolt a november 15-iki Érdekegyeztető Tanács üléséről. Ez annál inkább fontos volt, mivel a sajtóban, az ülést követően általában hamis információk jelentek meg. Tudniillik nem volt előzetes megállapodás az ár-bér megállapodásról. Bokros úr ismertette javaslatát, s a szakszervezetek ezt tárgyalásra méltónak találták. De lássuk a konkrétumokat Enzsöltől, rövidítve:

– Megállapodás nem született, sőt elfogadható tervezetet sem láttak. De kiderült, hogy esetleg érdemes tovább tárgyalni. A kormány elfogadta, hogy új Szja.- táblát kell kidolgozni és lehetővé tette, hogy ebben a kidolgozásban a szakszervezetek is részt vegyenek. (A LIGA nem kívánt élni ezzel a lehetőséggel.) Megállapodtak, hogy november 24-ig a konföderációk kialakítják konkrét álláspontjukat az ár-bér megállapodásról. A Kormány korábbi javaslatáról – 4 százalékos reálbércsökkenés, stb – a LIGA már korábban, a munkavállalói oldal egyeztetésén kifejtette véleményét. Álláspontunk szerint e tárgyalásoknak legfeljebb annyi haszna van, hogy még időben tudunk olyan kérdésekről tárgyalni, mint a minimálbér, reálbér, stb. Tavalyi lekéstünk erről és most is kétségesnek tartjuk a megállapodást. A tavalyi „késés”, ami nem a szakszervezeteken múlt, eredménye lehet, hogy a felkínált 5 százalékos reálbércsökkenés helyett – amit mindenki elutasított – minimum 10 százalékkal csökkentek a bérek. El-

mondtuk, hogy e tárgyalásokon azért érdemes részt venni, mert ennek ürügyén például megállapodhatunk esetleg a minimálbérről ... A 4 százalékos egyébként szakértőink szerint a valóságban és optimális esetben is legalább 7 százalékos lett volna. (Mi itt az előterjesztések és információk alapján például 20 százalékos inflációt feltételeztünk.) A többi szakszervezet, a munkavállalói oldal, nem fogadta-hitte el számításainkat, de abban egyetértettek, hogy először a különböző gazdasági feltételeket kell tisztázni, s ha majd azokat ismerjük, lehet dönteni arról, hogy mit támogattunk és mit nem. Lényeges fejlemény volt, hogy a Kormány jelezte: hajlandó érdemi tárgyalást folytatni. Az MSZOSZ javaslatai alapján a következő tárgyalási feltételek kerültek elő:

Enzsöl a megállapodásról

- a reálbér vagy nem csökken, vagy legfeljebb 2 százalékos
- minden résztvevő megszerzi a saját illetékes testületétől a jogot, arra, hogy alkalomadtán dönteni tudjon
- a társadalombiztosítás reformja, az szja. - változtatása nettó értékben nem ronthatja a munkavállalók helyzetét
- a nyugdíj járuléka nem nő.

(A vitában kiderült, hogy a Kormány értelmezése szerint a nyugdíj járuléka és az SZJA táblázat változás 2-2 százalékos növekedést okoz, ami nem egyezik a LIGA szakértőinek számításával. Bokros megnyugtatónak szánt nyilatkozata, miszerint higgyük el, hogy képesek 2 százalékos reálbércsökkenést okozó személyi jövedelemadó táblát készíteni, nem nyugtatott meg bennünket.)

– Egyetértünk azzal, hogy a költségvetési és a piaci szférában közeledjenek a bérek, helyzetek egymáshoz, ahogy azzal is, hogy a helyzet stabilizációja nem a jelenlegi helyzet megőrzését jelenti. De úgy gondoltuk, hogy ezt nem lehet a létszámleépítéssel függővé tenni.

Általános megállapításként elhangzott, hogy a munkáltatók jobbabbak voltak az ET tárgyaláson, mint a munkavállalók. Például világosan kifejtették, hogy konkrétumok nélkül nem tudnak miről tárgyalni.

Enzsöl az ismertetést követően feltette a kérdést: a túl általános választmányi határozatot – tudniillik „nem romolhat tovább a munkavállalók pozíciója” – van-e konkrét tanácsa a jelenlévőknek arra vonatkozólag, hogy milyen álláspontot képviseljen a LIGA? Sok lehetőségünk nincs. Megvétőzhatjuk mondjuk a megállapodást, de akkor mi a következő lépés? Van-e erőnk utána demonstrációra, sztrájkra? Ha nincs, szóba állnak-e később velünk? Részt vehetünk-e az esetleges megállapodást garantáló tárgyalásokon? Vagy írjunk alá, fenntartva különvéleményünket? Hogy megállapodjunk, azt nem tartotta reális változatnak.

Hozzászólások

Néhány gondolat a hozzászólásokból:

- a reálbér megállapításakor túlságosan kötődünk a Kormány megállapításaihoz, holott a statisztikában egyaránt szerepel a harckocsi és a kenyér ára is. A számunkra fontos „fogyasztói kosár” alapján kellene eldönteni, hogy 20, vagy több számunkra az infláció.
- a versenyszférában is kérdéses, hogy tehet-e a vállalat veszteségesgéről, vagy nyereségesgéről a dolgozó.
- Ha az ár-bér megállapodás kötelező jellegű és a költségvetésben dol-

gozókra is vonatkozik, akkor nem szabad belemenni.

– A megállapodás nem kötelező, sőt a béremelést a kormány deklaráltan differenciáltan akarja kiosztani. A közalkalmazottakkal kapcsolatban jó irányú elmozdulás érezhető a kormány részéről, ami valószínűleg a demonstrációknak köszönhető. Az ő problémájukról alapvetően a KIÉT tanácskozása hozhat döntő fordulatot.

– A reálbért a nettó alapján számolják.

– A kormány a hatból csak három konföderációval tárgyalt a szinfalak mögött. Hogy ebből miért maradt ki a LIGA? Talán, mert Enzsől egyedül vett részt az ET ülésén. Talán, mert nem éreznek mögöttünk elég erőt, nem félnek tőlünk. Talán, mert előre, többször is kijelentettük, hogy nem látunk esélyt a megállapodásra.

– A versenyszféra sikeres részvevőinek mindenképpen rossz lenne a megállapodás, rontaná tárgyalási pozíciójukat. Igaz, hangzott a válasz. A megállapodás a középszinten levőknek lenne jó és húzóerőként működne ott, ahol ez alatt vannak.

– A végsőig vegyünk részt a tárgyalásokon, mert különben kimaradunk. De ne írjunk alá, pontosabban rögzítsük, hogy különvéleményünk van.

– Az egészségügynek szánt 19,5 százalék, mely leépítésekre, áthúzódo hatásokra és egyebekre alapul, csak blöff.

– A 4 százalékos reálbért az IMF követelte. A Kormány meghátrált, de vajon miért? Van-e bevételi háttér a hátrálásnak? Válasz: Nem tudjuk.

– Az MSZOSZ - SZEF esküvőről már lekéstünk, de talán még nem késünk le a nagy egyesülésről ...

– Az Érdekegyeztető Tanács ülésén ott lehet mindenki, ha időben jelzi részvételi szándékát. Nagyon jó lenne a LIGÁ-nak, ha sokan lennének ott.

– A TGM (Társadalmi Gazdasági Megállapodás kudarca nem siker a számunkra. Nem volt nehéz megjósolni előre, hogy így lesz, mert a Kormány sem akart megállapodni. A szakszervezetek erkölcsileg, a munkavállalók anyagilag jobb pozícióban lennének, ha tavaly belementek volna a tervezett 5 százalékos reálbércsökkenésbe - ami a megállapodás híján a valóságban legalább 10 százalékban valósult meg. T.G.

Választmányi választmányiák

A LIGA december elsején tartotta idei utolsó választmányát. A választmány feladatai voltak: tagfelvétel; a jövő évi küldöttgyűlés előkészítése; az 1996-os költségvetés tervezete; és egyebek. Ehhez képest a következők történtek:

Kevés vagy sok

Kevés volt a hely, nehezen fértek el a résztvevők. Ennek több oka is lehetett. Például az, hogy a 85 széken 50 küldött mellett meghívtak és érdeklődők is helyet foglaltak. Ami nem baj, sőt. Csak kérdés, hogy egy pénzügyileg rossz helyzetben lévő

Sopron) elmondta: az alapszabály előkészítésének legyen név szerinti felelőse. A javaslata: Fűrész Ferenc;

– korábbi döntéseinket - például, hogy a MSZOSZ-szel a vagyoni megosztás megtörténteig nem működünk együtt – felül kell vizsgálni;

– a LIGA működésére készüljön hosszú távú, de legalább két éves program;

– készüljön részletes költségvetés a küldöttgyűlés kiadásaira; a Küldöttgyűlést tartjuk Győrben; válasszunk választási bizottságot és szabályzat előkészítő bizottságot;

– legyen jelölőbizottság, de elnöke ne induljon a választásokon.

Hadházy Ágnes és Harth Tamás a választmányon

szervezet megteheti-e hasonló esetben, hogy az érdeklődők kedvéért, egy jóval nagyobb és használhatóbb termet bérel ki?

A tagfelvétel rendben lezajlott. Mindenki örült, hogy a paksi atomerőmű műszakos dolgozói a LIGÁ-ban találták meg azt az országos konföderációt, mely érdekeiket képviseli. (A paksiakat bemutató cikkünket lásd a Harsona előző számában.) És örültünk a gödöllői kábelgyár dolgozóinak, de sajnáltuk, hogy a szakszervezet vezetőit már megalakuláskor kivezették a gyárból. A munkajog sárba tiprása nem öröm. (Lásd cikkünket a 6. oldalon.)

Küldöttgyűlési mániák

A küldöttgyűlés előkészítésével kapcsolatban Balázs László (Győr-

A VDSZSZ írásos és szóban előadott javaslatai szerint a LIGA elnökségének előterjesztése, csak sok kín útján valósítható meg. Nem kell anynyi „öblögetés” a javaslatokról. (Az előterjesztés szerint a tagszervezetek javaslatai többszörösen megjárják az utat a javaslok és e javaslatok egybeszerkesztői között.) Alakuljon bizottság itt helyben, határozzuk meg a Küldöttgyűlés napirendi pontjait – erre van konkrét javaslat. A LIGA szánjon 2,5 milliót a kongresszusra, s ez a pénz részben és szükség szerint már a kongresszus előtt felhasználható legyen. Március 15-éig az előkészítő bizottság készítsen és készítsen különböző, a küldöttgyűlés előkészítését szolgáló szakértői anyagokat, melyekhez bárki hozzászólhat, s me-

lyek átalakítására ezután még egy hónap áll rendelkezésre. Az kongresszusra március 15-én legkésőbb küldendő anyagban kivétel nélkül minden javaslatnak meg kell jelennie. E határidőre állítsanak a tagszervezetek jelölteket a különböző tisztségekre is. Gaskó István, a VDSZSZ javaslatának eredményeképpen a küldöttek demokratizmusa helyett a tagszervezetek demokráciáját gondolja megvalósítani.

Demokratikusabban?

Az előterjesztést tevő elnökségi tag, Hadházy Ágnes szerint az eredeti és a VDSZSZ javaslat tartalmilag nem különbözik. Ők is szélesebb körben gondolják megvitattatni a javaslatokat, a tagszervezetek körében is, melyek közé a VDSZSZ is tartozik. Fűrész Ferenc nem értette, hogy miért olyan sürgős az előkészítő bizottság létrehozatala, hisz még nincsenek is érdemi javaslatok. Kovács János szerint a bizottság megválasztása, miután arra nem készültek fel a tagszervezetek, nem időszerű. Éppen hogy a tagszervezetek demokratizmusa helyett a kérdésre felkészületlen választmányi tagok demokráciáját jelentené. Gelencsér László szerint a küldöttgyűlési munka megkezdése az Előkészítő Bizottság megválasztásával kezdődik. A továbbiakban elhangzott, hogy az Előkészítő Bizottság már a választmány másnapján hozzáfoghatna szakértői anyagok készítéséhez, vagy készíttetéséhez. Vita bontakozott ki arról, hogy az elnökség tagjai részt vehetnek-e az előkészítésben. Az egyik szélsőséges vélemény szerint ha igen is, legfeljebb magánemberként, míg mások szerint miért ne vehetnének részt, hiszen a közös bizalom alapján kerültek az elnökség tagjai közé. Világszerte számos példa van erre is – és az ellenkezőjére is. Elhangzott, hogy kívánatos lenne, ha már a demokráciáról beszélünk, hogy a bizottságokban egy tagszervezetet, csak egy valaki képviselhesen. Elhangzott az a költői kérdés is, mely azt firtatta, hogy vajon kik

azok a titokzatos szakszervezeti szakértők, ha nem éppen a LIGA különböző tisztségviselői?

A választmány, kompromisszumként úgy döntött, hogy január 10-éig, egy következő választmánynak kell dönteni a küldöttgyűlést előkészítő bizottság összetételéről és teendőiről, melyre a választmányi küldöttek már felkészülten, személyi javaslatokkal felkészülve vehetnek részt. Szegény ember vízzel főzön. De mit?

A beterjesztett költségvetés (hiányköltségvetés?) érthetően felkavarta az anyagiakra amúgy is érzékeny résztvevőket. Lehet-e és mekkora hiánnyal számolni? (Közel 50 százalékkal.) Támogathat-e egy hiányköltségvetésre kényszerülő szervezet közművelődési intézményeket? (Mint kiderült: anyagilag nem támogat, csupán helyiséggel, stb. Igaz, eddig szükségtelennek is tartotta megszüntetni őket.) „A szervezést vagy a központot kell fenntartani” stratégiai kérdést, vajon egy költségvetési vitában kell-e, lehet-e felvetni?

Az elhangzó észrevételek több, kevesebb részletességgel, de egybecsengtek abban, hogy 20 százaléknál nagyobb hiányt nem szabad tervezni. Hogy az ily módon hiányos pénzt mire kell felhasználni, abban már szöges ellentétek mutatkoztak. Létezhet-e országos szakszervezeti konföderáció megfelelő központ nélkül, de lé-

tezhet-e országos konföderáció mely semmit sem tesz létszáma és ezzel ereje növekedésének érdekében? Mi legyen az önmagukat fenntartani képtelen területi központokkal, s vajon mekkora a reális költsége egy országos központnak? Az ismert és újra és újra előkerülő érvek és ellenérvek vitájában úgy tűnik legkésőbb a küldöttgyűlés lesz kénytelen dönteni, mert „csak annyi pénzt lehet elkölteni, amennyi van”. Szervező vállalkozásként működjön-e a LIGA, vagy országos, makroszintű érdekegyeztető szervezetként? Tartható-e a nevétséges 10 forintos tagdíj a továbbiakban, vagy sem?

Szabadkéz az ár-bér megállapodásban

Az Érdekegyeztető Tanácsban zajló ár-bér tárgyalásokról Enzsöl Róbert számolt be. (A részleteket lásd a szövetségek tanácskozásáról szóló cikkünkben.) Mint elmondta a helyzet képlekeny, de szerinte van szakmai esély a megállapodás megkötésére és ezért teljes jogú felhatalmazást kért a választmánytól a megállapodás elfogadására, vagy elutasítására. A választmány szabad kezet adott a LIGA tárgyaló delegációjának.

T.G.

Biztonsági örök a szakszervezet ellen

Alvilági módszerek a Gödöllői Kábelgyárban

November 5-én a UTAH (United Technologies Automotive Hungary) Kft. gödöllői gyárában független szakszervezet alakult. A szakszervezeti tisztségviselőnek megválasztott Hepp János (képünkön) november 17-én délelőtt telefonon megbeszélte az igazgatóval az aznap délutáni időpontot, részint a szakszervezet bemutatkozására, részint azért, hogy tisztázza azokat a híreszteléseket, amelyek a szakszervezetről keringtek. A beszélgetésre azonban nem került sor.

Délután ugyanis a szakszervezet tisztségviselőjét, valamint 8 másik szakszervezeti tagot a munkaidő megkezdése előtt karon fogták a biztonsági őrök, egy elkülönített helyiségre vezették, és anélkül, hogy hivatalosan leszámoltak volna, kezükbe adták a felmondólevelüket, írják alá. Ezt nem tették meg, ezért nem engedték őket ki a helyiségből, majd a tanácstalan és a személyi szabadságukat korlátozó kínos közjáték után kikisérték őket a gyárkapun. Sőt, külön járművet biztosítva – több biztonsági őr kíséretében – hazakísérték őket.

A több nemzetközi egyezményt illetve a magyar munkajogot mélyen sértő intézkedésre csak nemhivatalos választ kaptak, miszerint ha szakszervezet alakul a gyárban, azt be fogják zárni, mert „a szakszervezetek állandóan ugrálnak”. Feltűnő volt még a szakszervezet tagjainak, hogy a biztonsági őrök eseti megbízatást teljesítettek, mert az intézkedők nem a

gyár saját biztonsági őrői voltak. Hepp János elmondta, az intézkedés a szakszervezeti tagokon belül 4 családtagját is érintette. Az elbocsájtás indoka létszámleépítés volt, bár ez azért is érthetetlen a szakszervezeti tagoknak, mert jövőre a gyár egy 400 főt

foglalkoztató, új üzemcsarnok átadását tervezi.

A munkáltató arra hivatkozott, hogy azon gépsoron, ahol ők dolgoztak, nincs megrendelés, holott az elbocsájtások után más munkaterületről ugyanarra a gépsorra helyezték át a dolgozók egy részét.

November 24-én a szakszervezet tisztségviselője, és más LIGA tisztségviselők tisztázó megbeszélést folytattak volna az UTAH Kft. igazgatójával, aki a problémák fölvetése után a válaszadástól elzárkózott.

Kozák László

B O R S I K M O R Z S Á K

Itt az év vége és mit ad isten: sztrájkolni készülnek a mozdonyvezetők. Mi is csatlakozunk majd, de a tévé természetesen Borsikot mutatja és természetesen ellenségesen. Negyedikén este még Frei Tamás próbálja megszorogatni az Objektívban – nem jön össze –, ötödikén délelőtt Mélykúti Ilona, némileg enyhébben. Az interjú tanulságos. Kiderül belőle, hogy a vasutasok hónapok óta tárgyalnak minden eredmény nélkül. Hiába kérték a munkáltatót, hogy szabjanak közösen határidőt a tárgyalások bevégeztére, így a szakszervezet maga volt kénytelen dönteni: ha január elsejéig nem lesz megállapodás, akkor sztrájkolni fognak végkimerülésig. A sztrájkfenyegetés nem lözung, komolyan gondolják, bár inkább megegyeznének.

A tárgyalásokon se a vezérigazgató, se a helyettesei nem vettek rendszeresen részt. Ennyire veszik komolyan a tárgyalást. Egyelőre. Erről egy Dzsingisz Kánról szóló történet jut az eszembe. A nagy mongol hódító, miután nem sikerült a békés kereskedelmi kapcsolatokról megállapodnia Mohamed Horezmi Sahhal, követeit s kereskedőit lemészárolták, csak ennyit tüzent: Háborút akartál? Megkapod.

Borsik nem Dzsingisz Kán, s MÁV vezetői se sahog, ugyanis évek óta csak az erőnek engednek és eszük ágában sincs megállapodni, az biztos.

Már Frei is célzott rá, Mélykúti is szoba hozza: épp a sokat kereső mozdonyvezetők ugrálnak? Miközben az ország helyzete a béka feneké alatt van? (Jól hangzik ez jól kereső újságírók szájából.) Borsik tagadja a magas fizetéseket, állítása szerint az átlagkereset az országos 40 ezer helyett 37 ezer forint, pótlékoszul sem több 51 ezernél. Úgy véli, hogy a sikeres sztrájk a többi, kisebb érdekérvényesítési lehetőséggel bíró szakszervezetet is helyzetbe tudja hozni. (Emlékezzetek a LIGA tavaszi szolidaritási jelszavaira! Ha a vasutasokat meg lehet törni, nem lesz kollektív szerződés, akkor mire számíthatnak a többiek?)

A Bokros féle 19,5 helyett borsikék 23 egész valamennyit akarnak. Egyrészt, mert tudják, hogy a 19,5 – ha megállapodás születik, akkor is – csak átlagot jelent. Ennél jó lenne jobb béralkut kötni, sokkal rosszabbat nem szabad. De mi a hivatkozási alap? A szakszervezeti tankönyvek szerint szociális helyzetre hivatkozni csak végszükségben szabad. Nem illik és ami még kínosabb: a tőke szempontjából értelmezhetetlen. A javaslat a többletbér – Bokros-hoz képest – forrását a volt Jugoszlávia elleni ENSZ embargó feloldásából adódó többletbévételekből, többletszállításokból véli megtalálni.

Az Objektív, előző nap este már feltételezte, sugallni próbálta, hogy a szakszervezeteknek nem lesz elég pénzüik végig vinni a sztrájkot. (Később érdekes összeállítás mutatta be a bátor franciákat, ahol a szintén bátor kormány már hosszabb ideje szembeáll a tébéreformot ellenző szakszervezetek sztrájkjával.) Borsik szerint elég pénzüik van a sztrájkalapon – a bevételeik nagyobb részét erre a célra teszik félre – s emellett élni kívánnak alkotmányos lehetőséggükkel, mely szerint a munkáltató sztrájk esetében is fizethet munkabért. Hogy akar-e fizetni, azt az újságírók vitatták, de tény az, hogy van lehetőség egy ilyen megállapodásra. Lehetőség van...

T.G.

Vasas küldöttgyűlés

A LIGA Vas- és Fémipari Szövetsége Szövetségi Tanácsána november 23-24-én ülést tartott a Tárogató úton. Az ülés kezdetén Sárközi István, a Szövetség elnöke köszöntötte a megjelenteket. Ezután Kötél Zoltán levezető elnök ismertette a napirendi pontokat, mint az ügyvivők beszámolója a Szövetség elmúlt 3 éves tevékenységéről, a Szövetség Programjának megvitatása és elfogadása, az Alapszabály módosításának vitája és elfogadása, a beszámoló a Szövetség pénzügyeiről, valamint új tisztségviselők megválasztása.

Sárközi István elmondta: a Szövetség 1991-ben alakult 9 tagszervezettel, 1991. október 2-án került bejegyzésre, ekkor már 13 tagszervezet volt a tagja. Az 1993. évi ÜT választásokon ágazati szinten 10,59%-ot értek el 42 munkahelyen. Az eredmények alapján a Szövetség némi vagyonhoz jutott, melynek egyrészt megkapták, a többi - sajnos - perelni kell, mely jelenleg is folyamatban van. 1993-ban a LIGA válsága idején a Szövetségből is több tagszervezet kilépett. Az 1995. évi ÜT választások eredményei jobbak lettek, mint 1993-ban. A vagyonmegosztó tárgyalások jelenleg is folynak, a szövetség nagyobb bevételre számíthat az elért eredmények alapján. Véleménye szerint a szövetség céljai, hogy demokratikusan működve, ágazati szinten megfelelő képviseletet biztosítson a tagszervezeteknek. Ezen kívül a LIGA működésében el kell érni, hogy a mostaninál határozottabb egyéniségek képviseljék a munkavállalók érdekeit az ÉT-ben, valamint nemzetközi kapcsolatokat kell kiépíteni elsőként az Európai Vasas Szövetséggel.

Mészáros István elsősorban a nemzetközi kapcsolatos kialakításának fontosságára hívta fel a figyelmet. Példaként a Győri Területi Szövetség olasz (CISL) kapcsolatát említette, mely szervezettel a Szövetség is munkakapcsolatot alakíthatna ki. Kun Lajos szerint a szolidaritás szellemében a Szövetségnek sztrájkalapot kellene létrehoznia, mellyel segíteni lehetne a kis szervezetek működését is. Javasolta, hogy a kilépett szervezeteket esetleg visszalépő tagként be

kellene vonni a munkába, mivel a Szövetségből való távozásukkor sok aktív kollégát veszítettek el. Véleménye szerint segíteni kellene kis létszámú vállalatoknál szakszervezeteket alakítani. A LIGA-val kapcsolatban az ÉT-ben való jó szereplést és a pártokkal való kapcsolattartást tartotta fontosnak megemlíteni.

LIGA - kritika

A konföderációról is szót ejtettek a megjelent szakszervezeti ügyvivők, Kötél Zoltán szerint a LIGA az utóbbi időben vesztett erejében, nem úgy működik, ahogy azt a tagszervezetek elvárnák, és Abdai Imre is egyetértett. Kovács Béla felvetette, hogy nem rendelkeznek elég információval az ágazati és területi szövetségek, valamint a LIGA és a Szövetség kapcsolatáról. Javasolta egy fő jogász megbízási szerződés szerinti foglalkoztatását, aki a tagszervezetek segítségére lenne. Kocsis Andor elmondta: nehéz ma szakszervezetet alakítani, mert nincs hagyománya. A LIGA jelenlegi működésével ő is elégedetlen, mindenképpen a LIGA megújulására lenne szükség.

Fűrész Ferenc, a LIGA vendégként megjelent ügyvezető elnöke egyetértett azzal a felvetéssel, hogy a LIGA-nak egy személyben új vezetőre lenne szüksége, alkalmatlan a jelenlegi vezetési konstrukció. A LIGA megerősödéséhez szükség lenne olyan új tagszervezetek beszerzéséhez és beléptetéséhez, amelyek nem tartoznak egyetlen konföderációhoz sem.

Hadházy Ágnes, a LIGA nemzetközi ügyekért felelős ügyvezető elnöke kiemelte a nemzetközi kapcsolatos fontosságát. A világ legnagyobb szakszervezetei tartoznak ahhoz a nemzetközi szövetséghez, amelybe a LIGA is felvételét kérte. A LIGA tagsága az elkövetkező napokban fog eldőlni, felvételére minden esélye megvan. Fontosnak tartotta az ágazati szintű nemzetközi kapcsolatokat is, ezek segítségével a tulajdonosokat rá lehetne bírni arra, hogy a minimális feltételeket biztosítsák a szakszervezetek működéséhez.

Harth Tamás a LIGA Építőipari Szakszervezetek Szövetsége nevében

kért szót. Lényegesnek tartotta, hogy az eredményes vagyontárgyalásokon kívül más területen is tárgyalásokat kell folytatni a többi konföderáció ágazati szövetségeivel. Az Építőipari Szövetség pl. hathatósan szeretne fellépni a fekete munkavégzés ellen, amelyhez parterre találtak más építőipari szövetségekben (pl. MSzoSz).

Sárközi István informálta a jelenlévőket arról, hogy hozzájutott egy több vállalat (41) által aláírt kollektív szerződéshez. Véleménye szerint szorgalmazni kellene egy ágazati kollektív szerződés megkötését, amely pl. a kis létszámú tagszervezetek számára is előnyös lenne.

A Szövetségi Tanács elfogadta az ügyvivők beszámolóját, a szóbeli kiegészítésekkel együtt.

Sárközi István szóbeli kiegészítést tett a Szövetség 1995-1998. évre tervezett Programjához, miszerint „Fellépünk a létszámleépítések és elbocsátások ellen azokon a munkahelyeken, ahol a foglalkoztatás megszűnésével a munkavállalók számára nem nyílik reális alternatíva az elhelyezkedésre. Egyben szorgalmazzuk, hogy ez az alapelvek a LIGA ÉT tevékenységében is tükröződjön.”

Ezután az ülésen résztvevők megválasztották a LIGA Vas- és Fémipari Szövetségének új tisztségviselőit. Elnök Sárközi István, gazdasági ügyvivő Putz Imre, általános ügyvivők: Kötél Zoltán, Mészáros István, Kovács Béla.

PEB tagok: Giczi János, Ladányi István, Kocsis Andor A tisztségviselők megválasztása után a módosításokkal elfogadták a LIGA Vas- és Fémipari Szövetsége 1995-1998. évre vonatkozó Programját. A jelenlévők hangsúlyozták:

„Szövetségünk szorgalmazza, hogy a LIGA a Munka Törvénykönyve módosítási tárgyalásokon tartsa napirenden a tisztségviselők hatékonyabb védelmét és a kollektív szerződés kötés kötelező bevezetését minden munkáltatónál.”

Sárközi István megköszönte a szervezetek bizalmát. Reményét fejezte ki, hogy a Szövetség taglétszámában is tovább fog erősödni és megfelelő nyomást tud majd gyakorolni azokon a helyeken, ahol érdekeik érvényesítéséről van szó.

T.M.

Határok nélkül

December 4-5-én került sor Balatonfüreden az Alpok-Adria Szakszervezeti Munkaközössége Végrehajtó Bizottságának ülésére. A LIGA delegációjában részt vettek Zala-, Vas-, és Győr Sopron megye LIGA képviselői (Hederics István, Balázs László, Marót Attila), valamint a LIGA részéről Koller Erika és Hadházy Ágnes, akit az ülésen elhangzottakról és a résztvevő szakszervezetek további terveiről kérdeztünk.

Hadházy Ágnes: – Az Alpok-Adria Kezdeményezés 17 évvel ezelőtt alakult, amelyet ma Németország, Ausztria, Olaszország, Magyarország Szlovénia, Horvátország régióba tartozó megyéi alkotnak. A Kezdeményezés Szakszervezeti Bizottsága 1994 őszén állt fel, a magyar szakszervezetek közül az MSZOSZ és a LIGA Szakszervezetek részvételével.

– *Mi volt a célja a balatonfüredi tapasztalatcserének?*

– A bizottság a következő időszak fő feladatául a privatizációs tapasztalatok cseréjét ill. a multinacionális cégek jelenlétével kapcsolatos feladatokat tűzte ki. Ezért az ülésre meghívtuk dr. Suchman Tamás privatizációs minisztert, valamint Varga Józsefet, a Somogy-megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnökét. A miniszter hozzászólását a külföldi szakszervezetek képviselői nagy csodálkozással fogadták, értékelésük szerint a miniszter álláspontja a szakszervezeti részvételről a privatizáció folyamatában inkább tűnik egy kereszténydemokrata politikusénak, mint egy szocialistának. Suchman úr elmondta, véleménye szerint a szakszervezeteknek inkább az a feladatuk, hogy a szociális és a jóléti intézményeket védjék a privatizáció során, minthogy aktívan részt vegyenek a privatizáció lebonyolításában és ellenőrzésében. Suchman ígéretet tett, hogy az ÁPV Rt.-n belül 1996 januárjától olyan ellenőrző részleg kezdi meg működését, amely a privatizáció szerződésekből vállalt kötelezettségek teljesülését visszamenőleg is ellenőrizni fogja. A magyar kormány elvárása, hogy a multik ugyanazokat a lehetőségeket biztosítsák a dolgozóknak, mint a saját országukban. A korábbi gyakorlat következtében nem teljesültek az európai normák.

– *Biztatóak ezek az ígéretek, ám közülük eddig kevés teljesült...*

– Így látták a résztvevők is. Varga József, aki személyében tulajdonos, a külföldi cégek privatizációs szándékait, stratégiáit elemző tanulmányát olvasta fel, mellyel szakszerű kritikát

adott a magánosítási folyamat árnyoldalairól. A legtöbb megállapításával egyetértettünk mi is.

Ezután elfogadásra került az a határozat, amely kimondja: a résztvevők fokozzák tevékenységüket a szociális partnerek felé, annak érdekében, hogy a szociális partnerek is szorgalmazzák az Európai Üzemi tanács felállításáról szóló direktívájának kiterjesztését és elismertetését az Európai Unió kívüli országokban. A résztvevők szándéka az, hogy megteremtsek a munkavállalók közötti információcserét, azon multinacionális vállalatok vonatkozásában, amelyek a régióban jelen vannak.

– *Erre már van hazai törekvés, a nagykanizsai Tungsram. Milyen szervezeti célokat fogadott el a közgyűlés?*

– Határozatot hozott a testület arról, hogy egy szeminárium anyagi alapjait fogjuk megteremteni, amelyben tájékozódunk a multinacionális cégek területi szóródásáról, valamint megismerjük a helyi gyakorlatot a fizetések, a társadalombiztosítás, szociális ellátás, munkakörülmények különbözőségeiről, hogy a szakszervezetek fel tudjanak lépni ezen különbségekből adódó, a dolgozókat érintő kizsákmányolási formák ellen.

Szintén egyhangú szavazással fogadtuk el azt a határozatot, amely kötelezte az elnökséget, hogy szerezze be a terület infrastrukturális fejlesztésére vonatkozó információkat. Viszont nem sikerült döntésre jutni a működéshez szükséges anyagi fedezetéről. A javaslat Ausztria és Olaszországnak 3-3-milliárd lírás hozzájárulást terjesztett elő, míg Horvátország Szlovénia és Magyarország együtt fizetné ki ezt az összeget. A horvát kollégák egyelőre nem láttak lehetőséget arra, hogy anyagilag is tudnák támogatni a közös működést.

A találkozón felmerült az is, hogy a jövő évi kongresszusok a határokon átkelő napi munkaerő-vándorlás és az ezzel kapcsolatos kérdések kerüljenek megvitatásra.

K.L.

A szabadság vesztesei

A Friedrich Ebert Alapítvány Szociálpolitikai fórum rendezvényorozata keretében november 30-án „A rendszerváltás társadalmi következményei” címmel pódiumbeszélgetésre került sor a FES székházában.

Uwe Engfer, a dramstadti szociológiai intézet részéről főleg a volt NDK-beli változások társadalmi hatásairól tartott előadást, míg Ferge Zsuzsa, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem oktatója, a LIGA társadalombiztosítási önkormányzat képviselője a Kelet-Európai szociálpolitikai tapasztalatokat vizsgáló kutatása eredményeiről beszélt.

Ferge Zsuzsa elmondta: kutatásaink fő célkitűzése az volt, hogy azonosítsák a diktatórikus állami szocializmusból a piacgazdaságba történő átmenet nyertesait és veszteseit.

„Látványosak a politika terén elért nyereségek, elsősorban a szabadság, még akkor is, ha az egynehány országban konfliktuskezelő hagyományok híján tragédiához vezetett. A gazdaság átalakítása viszont nem várt nehézségekbe ütközött. Az átalakulás minden körülmény között nagyon nehéz lett volna, azonban így, hogy a fejlett országok saját helyzetüket fontosabbnak tartották a globális egyensúlynál, csak nőtt a szakadék a fejlett és a kevésbé fejlett országok között.

Feltűnő még a demográfiai helyzet alakulása is. A legtöbb kelet-európai ország történelme során még nem szembesült ilyen magas halálozási arányokkal és a lakosság többsége úgy érezte, hogy a háború előttinél jobban él. Ez a legtöbb érintett országban jelentősen megváltozott, és sokan az ellenkezőjét érzik.

A vizsgálat kimutatta, hogy a létbizonytalanság és a személyesen átélt negatív tapasztalatok jobban hozzájárulnak a nyertesekről és vesztesekről alkotott kép kialakításához, mint az objektív körülmények. Ebből a szempontból Magyarország és Lengyelország tekinthető a két fő vesztesnek. Összefoglalásként leszögezhetjük, hogy a változások legfőbb pozitívuma a szabadság és a demokrácia. Amennyiben azonban ezek mögött nincsen meg egy támogató erő, a pozitívumok nem juthatnak érvényre a társadalomban.”

-I-

SZEFesedünk, vagy SZOTosodunk?

Az MSZOSZ – SZEF együttműködés felpezsdítette az életet a sajtóban. A LIGÁ-t is megkérdezték, de nem igazán tudtuk, hogy mit mondjunk. Miért? Mert mindenképp és főleg kérdések előtt jó lenne ismerni, hogy miről is van szó? Mi az együttműködés konkrét tartalma?

Hiszen, ha az együttműködés valóban és csak a munkavállalók érdekében történik két konföderáció között, akkor örülni kell neki. Ha az együttműködés más konföderációk ellen, az országos érdekegyeztetés „vissza-SZOTosítása” (egyáltalán SZOTosítása) érdekében zajlik, akkor rossz. (Erről egyébként a SZEF-főnök azt mondta a tévében és rádióban, hogy buta ember, aki azt gondolja, hogy egy pluralista társadalomban bárkinek is érdeke egy monolit szervezet létrehozása.)

Úgy gondolom, hosszabb távú együttműködés esetén sajnálkoznunk kellene amiatt hogy az MSZOSZ nem velünk, a vele azonos szabad szakszervezeti világszövetségbe felvett LIGÁ-val keresi az együttműködési lehetőségeket. De az is lehet, hogy e sajnálkozást nem kell elkapkodni.

Mert hogy miről is van szó? A SZEF nagy bajban van, s a közalkalmazotti szféra szétverése (államháztartási reform?) előtt bárkivel hajlandó szövetkezni. Akár a munkavállalók, akár a saját érdekében, ugyanis hiába a legnagyobbak a KIÉT-ben, az ÉT-ben mégsem jutnak szóhoz.

Miről is van szó? A szakszervezetek elvileg ugyanazért, a munkavállalói célokért küzdenek. Legfeljebb más eszközökkel. És a SZOT-ból való kiszakadás, vagy az újonnan való megalakulás során minden tagszervezet a maga munkahelyén tudja eldönteni, hogy az ott lévő régít vagy új másikat szereti. Nyilván, hogy a munkáltatónak lefekvőt nem szereti, azzal sem biztos, hogy kifogástalan a kapcsolata, akivel vagyontvitája volt. Ám az utóbbinak immár vége.

Szóval SZOTosodunk, vagy SZEFeledünk? Az elsőt semmiképpen. A másodikat se, hisz arra kényszer viszi rá az embert. De nyugodtan működünk együtt végre azokkal, akik valóban a munkavállalói érdekekért lépnek fel. És utasítsunk el min-

den együttműködést azokkal, akik annak ürügyén például törvénnyel az országos érdekegyeztetésből akarnak kizárni másokat.

Ahogy azokat is, akik azt hiszik, hogy az efféle együttműködést konföderáció szinten lehet eldönteni, vagy megvalósítani. És esetleg a csak a saját peccsenyűjüket próbálják sültögtetni.

- teő

AKADÉMIA TANFOLYAM

November 4-5 a LIGA Akadémia üzemi tanács tanfolyam keretében Miskolcon tartott oktatási rendezvényt, a BAZ megyei területi szövetség rendezésében, azonban a mintegy 25 résztvevő között megtalálhattuk a heves megyei szervezetek képviselőit is.

Dr. Szebehelyi Klára, Szohner Ákos a vállalati gazdálkodásról, Deák Zoltán az út. gyakorlati működéséről adott elő.

A hétfő esti kötetlen megbeszélésen a LIGA jövője is szóba került. A jelenlévők kifejezték igényüket, hogy a LIGA markánsan jelenjen országos politikai fórumokon, valamint a sajtóban.

Képünkön Kovács Ferenc a LIGA B.A.Z. megyei területi szövetségének elnöke.

VASUTAS KÜLDÖTTGYŰLÉS

A Vasúti Dolgozók Szabad Szakszervezete MÁV Rt. december 7-8-án tartotta IV. küldöttgyűlését.

A küldöttgyűlés lapzártánkor ér véget, annyit azonban tudni lehet, hogy a VDSZSZ sikeresen zárta az előző küldöttgyűlés óta eltelt időszakot. A taglétszám két év alatt 33 százalékkal nőtt, és a szervezet az üzemi tanács választások eredménye szerint közel 26 százalékos reprezentativitási eredményekkel büszkélkedhet.

Közel 600 szakszervezeti tisztségviselő vett részt az általuk szervezett oktatási programokban, a szakszervezet hét jogásza 729 esetben folytatott pert a bíróságokon munkavállalóiért vagy tagszervezetei érdekében.

A VDSZSZ sikeres sztrájkok lebonyolításában közreműködött, illetve számos alkalommal maga is kezdeményező szerepet vállalt úgy a tárgyalóasztalnál mint azokon kívül.

A küldöttgyűlésen – melynek keretében sor kerül az Alapszabály és a Program módosítására, a bizottságok és az új tisztségviselők megválasztására – elnöki posztra Gaskó István, gazdasági alelnöknek Hangonyi Zoltán, érdekvédelmi alelnöknek Enzsöl Róbert az egyedüli jelölt. Szervezési és képzési alelnöknek Járasi Ferenc illetve Rakóczki Lajos versenyeznek a küldöttgyűlés bizalmáért.

-/-

PDSZ VÁLASZTMÁNY

December 8-án tartotta Országos Választmányát a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete. A választmány a belső szervezeti problémák mellett legnagyobb figyelmét a december 15-re hirdett pedagógus sztrájknak szentelte.

Az Országos Választmány sztrájkfelhívást adott ki, melyben hangsúlyozta, hogy elégséges szolgáltatásra nem kötelezhető a pedagógustársadalom, és felhívta a figyelmet arra, hogy minden alapszervezetnek joga van eldönteni, hogy csatlakozik-e az országos demonstrációhoz annak ellenére, hogy a kormány némileg elmozdult előző álláspontjától.

-/-

Évforduló

1988. december 17.

Megalakul a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája

Csákö Mihály:

– 1987-ben az igazi fenyegetés az volt, hogy a tudományos dolgozók munkája, állása, pénze veszélybe került. Az állandó státuszok számát nyirbálták, a költségvetést visszavágták, egészen egyszerű, direkt érdekvédelmi csaták voltak.

1988 február 19-én a Rakpart Klubban vettem részt egy gyűlésen, az volt az első nyilvános gyűlés, és aminek az eredménye az volt, hogy a jelenlévők elhatározták egy Koordinációs Bizottság felállítását. Attól kezdve hetente ülésezett a Koordinációs Bizottság. Ennek az ülésein részt vettem, de ez nem az egyetlen volt. Az egyetlen a TDDSZ tanácsa ült össze, a megalakulása után, pár hónap előkészítési időszak után, február közepétől május elejéig. Sok helyen tartottuk gyűléseinket, én ekkor nem itt dolgoztam. Az először magánlakásokon találkoztunk, később a Közgazdaságtudományi Intézetben. Ott született a TDDSZ neve. Ekkor még Hálózat nincs, de már SZETA van, és március végén megalakul a FIDESZ. A FIDESZ megalakulása döntő hatással volt a mozgalmakra. Április negyedikén után a párt titkársági ülést tartott, és azt következő hétfőn arra az álláspontjára jutott, hogy elzárkóztak a FIDESZ legalizálása elől – viszont tűrhetőnek minősítette egy nem kommunista szakszervezet létrejöttét. Ez volt az az állásfoglalás, aminek hatására kettészakadt a szakszervezet-szervező mozgalom. A hír hatására döntést kellett hozni arról, hogy csinálunk szakszervezetet vagy nem, és ha igen, akkor a SZOT-on belül, vagy azon kívül csináljuk. Ezek a kérdések megosztották az embereket. Azt, hogy csináljunk szakszervezetet, hajlandóak voltak elfogadni, de hogy a SZOT-on kívül, eleve nem kommunista szakszervezetet csináljunk, azt csak a kisebbség támogatta. A kisebbség létrehozott egy előkészítő bizottságot, amely egy hónap alatt megszervezte az alakuló gyűlést.

– *Mi lett a többséggel?*

Létrehozta a TUDOSZ-t, amely másfél hónappal később jött létre, mint a TDDSZ.

– *Áprilisban milyen intézmény jött létre?*

– A Koordinációs Bizottság. Nem felhatalmazott személyekből állt, hanem egy rendszeresen összejáró társaság volt. Összetétele hetente változott. Minden jelenlévő szavazati joggal rendelkezett, ezért mindent újra tárgyaltunk. Ezért is meglepő, hogy ilyen rövid idő alatt eredményre jutottunk. A végén legalább tényleg kialakult valamilyen álláspont, és ez nem két évig, csak két hónapig tartott.

Dávid János:

– *A TDDSZ szakszervezet volt vagy inkább politikai csíra?*

– Szakszervezet volt, de politizáltunk is. Akkor azt sem tudtuk, hogy a szakszervezetet eszik vagy isszák. Nem hittünk sem az érdekvédelemben, sem a rendszerben. A vita a szakszervezet megalakításán folyt. Választási rendszer, alapszabály, program. Csak egy-egy ember volt, akinek fogalma volt a demokráciáról, hogyan kell választani, hogyan kell delegálni. Csákö Misi halkszavú megszólalásaira emlékszem. A Forgács Palira, aki ezt már akkor tudta. Az tette tekintélyessé, hogy azokat a formákat, amin mi rágódtunk, azokat ő anyanyelvi szinten tudta. A társaság is tudta, hogy szükség van politikai tekintélyekre. Vonakodó, intellektuális társaság volt, és nagyon nem akart politikai lenni. 1988 tavaszán elhatároztuk, hogy meg kell csinálni, világos volt, hogy politikai konfrontációról van szó, időzítve volt a május 14-i alakítás, május 19-én volt az a KB ülés, amin arra a kérdésre, hogy alakulhatnak-e pártok, azt a dodonai választ adták, hogy pártok nem, csak mozgalmak.

– *Hogyan történt a TDDSZ megalakítása?*

– A Gólyavárban akartunk lenni, az egyetlen egy nappal az összejövetel

előtt azt mondta, hogy nem lehet. Pedig a szakszervezet legális volt. Meg volt szervezve még a Pedagógus Klub is, és szükség esetére egy magánlakás. Nagy esemény volt. Tömött sorokban órákig tartott a regisztráció, ötszázvalahányan voltunk regisztrálva, és még ugyanennyien jöttek el szombat délelőtt. Igazából én elég sokat fanyalogtam, nagyon értelmiségi dolog volt, és mindvégig úgy éreztem, hogy már megint egy impotens értelmiségi szervezés, rágja a száját a részleteken hetekig, hónapokig. Nem tudtunk vitatkozni sem. Nem is válaszoltam be magam semmibe, de mindig mindenhol ott voltam.

– *Te mit akartál csinálni?*

– Előjött ismét a szervező-énem, és azt éreztem, hogy ezt nagyon unom, és mást kéne, nem értelmiségi szervezet kéne. 1988 őszén szoltam a Csákö Misinek, hogy nem jó ez TDDSZ-PDSZ. Ott volt például az IKV 30 emberrel, akiket láthatóan csak az IKV átmentése érdekelt, és lakáskonceptiókkal jöttek elő. Lakásszociológus voltam, és láttam, hogy abszurd dolgokat beszéltek. Azt mondtam a Misinek, hogy uncsi ez a dolog, munkásszakszervezetet kell csinálni. Azt válaszolta, hogy nem is olyan rossz ötlet. Közben volt 1988 őszén egy kapcsolatteremtés az AFL-CIO-val, és az Erdélyi Ágnes volt Amerikában, és ő is azt mondta, hogy nem rossz ötlet, ehhez lesz valami pénz is, és kellene valamilyen érdekvédelmi csoportot szervezni. Akkor a tanítványaimat megdumáltam, hogy csináljunk egy érdekvédelmi izét. Ugyanis a magyar értelmiség a pártosodás felé indult, és fogalmuk sem volt, hogy mi az a munkás. És mindenhová hívtak, mint fehér embert, hogy elmeséljem nekik, hogy milyenek a munkások.

– *Hogyan indítottátok be az érdekvédelmi szolgáltatást?*

– Úgy indultunk, hogy egy délelőtti rádióműsorban adtam egy 3 perces telefoninterjút, hogy megalakult a JOJOBA. A TDDSZ-en belül, decemberben már volt LIGA, és a telefoninterjúban elmondtam, hogy mi a lé-

nyege a Jogsegély és Jóléti Bizottságnak. Otthon ültem, és a Hadházy Ági, aki a TDDSZ-nél irodavezető volt, felhívott, hogy János, mit csináltál, égnék a telefonok és a házassági válságtól kezdve minden iránt érdeklődnek. Aznap fogtam a fejem mi lesz itt, és azt gondoltam, erre mindenképpen válaszolni kell.

Akkor kezdtünk el fölkeszűlni arra, hogy milyen problémái vannak az embereknek, és lett belőle egy csoport, és elkezdtük tudatosan feldolgozni a telefonokat. Attól a perctől kezdve, hogy elkezdtük csinálni a JOJOBÁT nehezített ránk író barátaink a munkásszakszervezetek miatt. 3 hónap alatt először 29, aztán 41 munkásszervezet alakult. Hiába voltak kis szervezetek, olyan ellenségesen néztek rám, hogy úgy éreztem ellenséges közegben dolgozom. A TDDSZ-nek volt egy hegemoniája, és ez bántotta a szervezetet. Valami olyan távolságban tudott élni értelmiség és munkás egymástól, mintha köztös út nem lehetett volna. Ezt szinte egy másik oldalra állásnak tekintették.

Bruszt László:

– A TDDSZ-t májusban hozták létre, de már nyár eleje-közepe lehetett, amikor elmentem az alapító atyákhoz, a legtöbbször Őry Csabához. Ezt megelőzően alig háromnegyed órát beszéltem vele, nem tudtam milyen gondolkodású, de láttam, hogy borzasztóan aktív szervező, láttam, hogy hasonlóan gondolkodunk, miért fontos a szakszervezet, miért fontos, hogy legyen sztrájk törvény, és gyorsan kialakult köztünk a barátság. Ő volt az, akinek a révén a TDDSZ-be kerültem. Gyakorlatilag a sztrájk törvény körüli csatározások voltak, amelyek a TDDSZ oldaláról a LIGA gondolatát felvetették.

– *Hogyan?*

– Először csak a nyilvánosságot szeretnénk volna egy véleményre hozni ebben a kérdésben, és – minél szélesebb körben – a szervezeteket. Sikeredt, elsősorban az akkor már létező független szakszervezeteket, de néhány kisebb, SZOT-hoz tartozó szakszervezetet, például a Mentősök Szakszervezetét magunk mellé állí-

tani, és az összes politikai pártot. A nyár végén, ősz elején elfogadtunk minket tárgyalópartnernek az állami-gazgatási bürokrácia. De a gyakorlatban a tárgyalás azt jelentette, hogy mindenkinek el kellett menni, mert nem voltak megbízott képviselők. Nem csak azért, mert akkor erős volt a közvetlen demokrácia iránti vágy, hanem mert nem volt hierarchikus szervezet sem. Ez rögtönzésekre vezetett, és nagy baj volt a hatékonysággal. A TDDSZ-ben és a PDSZ-ben is el kezdtek gondolkodni, hogy ilyen szervezetre szükség lenne. A TDDSZ 1988 októberi kongresszusára az fogalmazódott meg, hogy szükség van konföderációra, a kérdés az volt, hogy hogyan lehet legitimálni ezt. Az emberek nem bíztak a képviseltben. A szervezeteken belül sem. Ekkor találtuk ki, hogy megalakítjuk a LIGA-t – hogy honnan jött a LIGA név, nem tudom –, amely szolgáltató szervezet lenne, minden egyes döntésében teljes egészében szakszervezetei által kontrollált szervezet – erről szólt az első alapszabály. Ugyan gyakorlatilag megengedte azt, hogy egyedül menjen valaki a tárgyalásra, de még ezt is fogsikorgatva.

A konföderáció gondolata ahhoz kötődik, hogy a szervezeteknek abszolút beleszólási joguk van abba, hogy mit, és hogyan képviseljen a megbízottjuk. Ez 1988 decemberében volt, gyakorlatilag el kellett fogadtatni házon belül. Valószínűleg ügyetlenül csináltuk, mert azt hittük, hogy van már felhatalmazásunk, amire a TDDSZ-ben kijelentették, hogy ez a felhatalmazás nem létezett. Jó ideig a LIGA a TDDSZ szempontjából kérdéses legitimitású szervezet volt.

– *Hogyan alakult meg a LIGA?*

– Maga a megalakulás prózai esemény volt összejött a 4 fehérgalléros szervezet, a PDSZ, a HUMANITÁS, A TDDSZ és a filmesek, mindenki elküldött két-két képviselőt. Az én lakásomon alakultunk meg. Egy előre megfogalmazott nyilatkozatot elfogadtunk, koccintottunk, és felhívtuk az újságokat, hogy közöljék velük. Ez volt a legfontosabb aktus, akkor már eldöntött tény volt, hogy ennek a szervezetnek létre kell jönnie.

(Az interjúkat Kozák László készítette 1993-ban).

HELYREIGAZÍTÁS

Ígérletünkhöz híven Horváth József helyreigazítási kérelmére közöljük Németh Károly beszámolóját.

„1995. október 25-én Tóth Lajos jogással részt vettünk a Zala Megyei Szövetség testületi ülésén. A szövetségi ülésen megjelent tagszervezetek: VDSZSZ, Zalai Áfor Független Szakszervezet, Zalaváros Független Szakszervezet, Zalabusz Független Szakszervezet, Zrínyi Miklós Gimnázium Független Szakszervezet. Igazoltan távol maradt: Tászkandi téglagyár Független Szakszervezet, Zalaszentgrót Független Szakszervezet. A Ságvári Gimnázium Független Szakszervezetének ügyvivője megfigyelőként, tagfelvételi szándékkal vett részt a tanácskozáson. Jelen volt még Körtvélyesi László és Konkoly István.

Az ülésről az volt a benyomásom, hogy a szövetség tagszervezeteinek képviselői működtetik szervezetüket és közreműködnek a területi szövetség munkájában is. A területi szövetség elnöke, Horváth József a bizalmukat élvezte. A megyei fórumokon (Munkügyi Tanács, Ét. stb.) rendszeresen képviseltetik magukat.

Ezt támasztja alá az a napirend is, amikor megválasztották azt a három főt, akiket a nyugdíjbiztosítási, valamint az egészségbiztosítási önkormányzatokba delegáltak.

Horváth József elnök elmondta, hogy e kérdésben megkereste a Dél-Zalai Területi Szövetséget, akik nem kívántak élni jelöléssel.

Részletesen megtárgyalták az ügyészségi vizsgálat eredményét. Értelmetlennek tartják, hogy az ügyészi figyelmeztetés ellenére az Országos Választmány ismétlenül – véleményük szerint jogszerűtlenül – a Zalai Szövetség kizárása mellett döntött. A tagszervezetek képviselői elmondták, hogy a LIGA vezetése részéről őket senki meg nem kereste, így teljesen megalapozatlan bármelyik LIGA vezető azon kijelentése, hogy a Zalai Szövetség nem létezik, mivel egyetlen működő tagszervezet sincs.

Elismerik, hogy az alapszabály szabályozza a tagdíjat nem fizető tagszervezetek kizárását. Esetükben viszont ez másképp értendő, mivel ők még fizették a tagdíjat, amikor a kizárás megtörtént, amiről a tagszervezetek értesítést nem kaptak.

A Zrínyi Gimnázium Független Szakszervezete képviselője elmondta, hogy ők egész évre szokták befizetni a tagdíjat. A legutolsó befizetésnél 46 forint hiány mutatkozott, amit a Mandátumvizsgáló Bizottság jelzett. Ennek tisztázása megtörtént, ennek ellenére a tagszervezetük kizárásra került.

A hozzászólásokból kitűnt, hogy a tagszervezetek a befizetési tagdíjösszegeket elkülönítették, a kizárás miatt nem folyósították. Amennyiben a LIGA vezetése velük szemben jogszerűen jár el, abban az esetben rendezik tagdíjmaradásukat.

Felvetődött az ülésen a LIGA vagyónának működtetése illetve hasznosításának kérdése. Mint elmondták, nem szükséges pályázatot kiírni és felesleges milliókat kifizetni, mondjanak fel a jelenlegi vezetőnek, ők garantálni fogják, hogy a felmondást követően, pár hónapon belül megtelik a szék helyükkel. Erre konkrét tervek is vannak.

A jelenlévő pedagógus képviselők azték, hogy szándékukban áll felülni a PDSZ országos vezetésével a kapcsolatot felvételük ügyében.

Szavá tették, hogy a Zalai Szövetséghez tartozó tagszervezetek az ülés és a közalkalmazotti választásokon jobb eredményt értek el a korábbinál. Ezeket az eredményeket az Országos Választási Bizottságnál a LIGA-hoz könyvelték el, ami természetesen növelte a LIGA jobb szereplését a választásokon.

Nem értik, hogy kinek, vagy kinek az érdeke, hogy az egyik legkorábban alakult és eredményesen működő területi szövetség ilyen helyzetbe kerüljön, hogy bírósági úton kelljen megvédeni azzal a konföderációval szemben, akivel elkötelezett volt végig.

Az ülésen a tagszervezetek határoztak abban, hogy ismételt levélben fognak fordulni ügyük tisztázása végett a LIGA elnökéhez. Ezen túlmenően bíztak meg engem, mint a LIGA elnökségének egy tagját, hogy az ülésen szervezett tapasztalataimat írásban rögzítem, és adjam át a soron következő ülésen az elnökségi tagok részére."

Németh Károly

N.K. szóbeli kiegészítése: Az ülés hangulata arról győzött meg engem, hogy a megyei szervezet ténylegesen ülésezett, viszont, mivel a tagdíj

nemfizetés alapszabály-ellenes, ezért, mint országos konföderációhoz a kötődésük már korábban megszűnt. Ennek a kivizsgálását vagy eldöntését sem a jogász sem én nem tudjuk felvállalni, javasoltuk mindketten az ott lévő tagszervezeteknek, hogy kérjék ismételt felvételüket a LIGA-ba, és a jövőben folyamatosan tegyenek eleget tagdíjfizetési kötelezettségüknek. Ebben az esetben a LIGA-n belül lesz alkalmuk kifejtetni észrevételüket a LIGA vezetésének.

Szerkesztőségi megjegyzés

Itt és most szerkesztőségi megjegyzésnek kellene következnie, amely tételesen végignézi a dokumentum állításait. Több állítás nem felel meg a valóságnak, több vitatható. Például Kátai György a Mandátumvizsgáló Bizottság részéről tételesen cáfolta, hogy bármely szervezet ne kapott volna értesítést a tagdíjmaradása pótlásáról, ugyanis a gyakorlat az, hogy több értesítést is kiküld a Bizottság, mielőtt a választmánynak a kizárásra javaslatot tesz.

Továbbá dokumentumokkal igazolta, hogy hosszú idő óta a felsorolt szakszervezetek egyike sem fizetett tagdíjat. Bebizonyosodott, hogy a fentebb felsorolt szervezetek egyike sem LIGA tag, így problémáik nem az országos konföderációt érintő, megoldandó kérdések.

A magunk részéről itt lezárhatnánk a vitát, a sajtó-helyreigazítási kérelemnek eleget tettünk, meghallgattuk a másik felet is.

Mindezekon túl, szeretnénk, ha a konfliktus megoldódna. Ha pedig vannak olyan szervezetek, amelyek elfogadják a LIGA-t és együttműkönének vele, üdvös lenne, ha lépéseket is tennének ennek érdekében.

A Szerk.

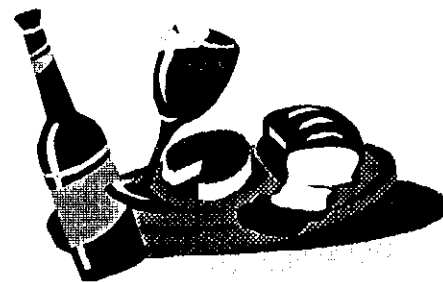
LIGA HARSONA
A LIGA SZAKSZERVEZETEK TÁJÉKOZTATÓJA

VI. évfolyam, 12. szám
Kiadja a LIGA Elnöksége

Felelős kiadó:
Kosda Béla
Felelős szerkesztő:
Kozák László

Cím:
LIGA Szakszervezetek
1146 Budapest, Thököly út 156.
Telefon: 251-2300, fax: 251-2288

*Minden
kedves
Harsona-
olvasónak
Kellemes
Karácsonyi
Ünnepeket
és
Boldog
Új
Évet
kívánunk
a lap
munkatársai.*

Tagfelvétel

Lapzártánk után, december 14-én dönt az ETUC, az Európai Szakszervezeti Szövetség, hogy felveszi-e tagjai sorába a LIGA Szakszervezeteket. Információink szerint a több jelentkező magyar konföderáció közül a teljes jogú tagságra a LIGA és az MSZOSZ a leginkább esélyes.